

Pratarmė

Penktasis *Ars et praxis* tomas supažindina su naujausiais Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) dėstytojų ir meno doktorantų tyrimais muzikos, scenos meno ir kino srityse. Žurnale publikuojama dvylika straipsnių, kurių dalis parengta 2017 m. balandžio 12 d. vykusios metinės 41-osios LMTA mokslo konferencijos pranešimų pagrindu.

Ars dalį pradeda Rasos Vasinauskaitės straipsnis „Lietuvių teatrologijos pradmenys: Balys Sruoga skaito Maxą Herrmanną“. Jame tyrėja, analizuodama Sruogos straipsnį „Naujos idėjos teatro moksle“ (1926), siūlo naują žvilgsnį į pirmąjį profesionalų lietuvių teatro kritiką ir istoriką bei jo profesines pažiūras. Vasinauskaitė daro išvadą, kad Sruoga „vienintelis atkreipė dėmesį į stiprėjančią ir savarankiškėjančią teatro mokslą, sugebėjo įvertinti jo reikalingumą, taip pat profesionalumo, metodiškumo būtinybę tiek istoriniuose tyrimuose, tiek aktualios kritikos lauke. Šiuo požiūriu lietuviškos teatrologijos šaknis, teorinius jos pradmenis galima sieti su tuo pačiu metu (nors gerokai aktyviau) besiformavusiomis pažangiausiomis vokiečių ir rusų mokyklomis.“ Teatrologinius tyrimus žurnale papildė Šarūnės Trinkūnaitės straipsnis „XX a. pradžios Vilniaus lietuvių teatras: „dailės vertės“ ilgesys“, kuriame susitelkiama į teatro funkcijos kaitos nuo teatro kaip nacionalinės bendruomenės susitikimo vietos prie teatro kaip estetinės patirties vietos procesą. Meno doktorantūroje studijuojanti teatro režisierė Olga Lapina straipsnyje „Imersinis teatras: įtraukimas, interaktyvumas, žaidimas“ pristato ir aptaria *imersinio teatro* sąvoką, analizuoja tokio teatro ypatybes ir specifiką, taip pat imersyvumą padedančias išgauti kūrybines strategijas bei techniką. Straipsnyje formuluojama prielaida, kad žaidimui būdingas interaktyvumas ir įsitraukimas gali tapti perspektyviu kūrybiniu instrumentu imersinio teatro kontekste. Meno doktorantė kino režisierė Giedrė Beinoriūtė savo tyrimus pateikia straipsnyje „Vaikas hibridiniame kine: reprezentacija ir etika Oksanos Burajos filme „Liza, namo!“ Konstatuodama, kad daugumai režisierės Oksanos Burajos filmų būdingas hibridiškumas (t. y. balansavimas ties dokumentinio ir vaidybinio kino riba), straipsnio autorė klausia, kas atsitinka, kai tokia filme atsiduria herojus vaikas. Išvadose Beinoriūtė teigia, kad vaiko buvimas hibridinio tipo kine yra problemiškas ir turi įtakos ir kūrybiniam procesui, ir vaiko reprezentacijos autentiškumui, ir filmo recepcijai. *Ars* dalį tęsiančiame Reginos Marozienės straipsnyje analizuojama Vaclovo

Paketūro kūryba lietuvių liaudies instrumentams, ypatingą dėmesį skiriant kūriniams kanklėms solo. Straipsnyje „Kompozitoriaus Vaclovo Paketūro kūryba lietuvių liaudies instrumentams: meninės koncepcijos ir techninių sprendimų darna“ Marozienė išsamiai nagrinėja kūrinių kompozicinius ir atlikimo galimybių ypatumus bei siūlo naujas sąvokas kompozitoriaus kūryboje naudojamo originalaus garsaeilio bei visos kūrybos liaudies instrumentams stiliaus ypatumams nusakyti. *Ars* dalį pabaigia meno doktoranto Jurgio Aleknavičiaus ir Linos Navickaitės-Martinelli tyrimas „Koloristinė fortepijono atlikimo meno paradigma: Claude'o Debussy pjesės „Auksinės žuvelės“ interpretacijų analizė“. Straipsnyje istoriografiškai žvelgiama į nacionalinės fortepijono atlikimo mokyklos idėją, išskiriami ir apibrėžiami tipiniai prancūzų mokyklos bruožai. Pasitelkdami lyginamąją interpretacijų analizę, straipsnio autoriai nagrinėja XX a. prancūzų pianistų Marcelle Meyer, Roberto Casadesus, Vlado Perlemuterio ir pripažintų prancūzų muzikos interpretatorių Walterio Giesekingo bei Ricardo Viñeso Claude'o Debussy kūrinio „Auksinės žuvelės“ iš ciklo „Vaizdai“ atlikimą. Siekiama pagrįsti hipotezę, kad visi minėtieji pianistai priklausė koloristinio fortepijono atlikimo stiliaus srovei.

Žurnalo *Praxis* dalyje – mokslininkų, menininkų-tyrėjų ir meno doktorantų darbai. Doktorantė Ugnė Antanavičiūtė straipsnyje „Ansamblinė atlikimo darna: sinchronizacijos aspektas“ aptaria sinchronizacijos svarbą, ypatingą dėmesį skirdama mišraus ansamblio specifikai ir problemiškumui. Straipsnio autorė, gvildendama ansamblinės sinchronizacijos aspekto fenomeną, taip pat remiasi bendresniais ansamblinę darną užtikrinančiais psichofiziologiniais ir psichosocialiniais veiksniais bei jų sąveika. Žurnale pristatomus meninius tyrimus papildė doktorantės Brigitos Bublytės ir jos projekto tiriamosios dalies vadovės Ramunės Balevičiūtės straipsnis „Žodinių etninių tradicijų specifika ir šiuolaikinio scenos atlikėjo balsinė raiška“. Siekiant atkreipti dėmesį į šiuolaikinio scenos atlikėjo tapatybės bei originalumo problemas, straipsnyje analizuojama etninių balsinių tradicijų specifika ir jų aktualumas šiuolaikiniam scenos menininkui. Siekiama pagrįsti prielaidą, kad etninių atlikėjiškų tradicijų, turinčių apeiginių elementų, studijavimas ir praktika gali būti naudinga šiuolaikiniam atlikėjui, siekiančiam patobulinti savo profesinį meistriškumą, praplėsti balsinės raiškos galimybes, apčiuopti asmeninį ir kultūrinį identitetą bei sukurti priklausymo tam tikrai bendruomenei pojūtį. Baroko muzikos interpretaciją ir dinamines klavesino galimybes tyrinėjantis Balys Vaitkus straipsnyje „Idealios temperacijos beiėskant“ remiasi asmenine patirtimi rengiant koncertiniam atlikimui J. S. Bacho „Gera temperuoto klavyro“ I tomą. Straipsnio autorius aptaria muzikinių temperacijų raidą, jų sąsajas su konkrečios istorinės epochos muzikine kūryba ir apibrėžia abipusę pasirinkto derinimo ir muzikos kalbos priklausomybę. Anot Vaitkaus, „neturėdama (ar netekdama) temperacijos teikiamų išraiškos priemonių

resursų muzika liktų vien tik harmoningu triukšmu, kuris teikia malonumą ausiai, tačiau savo nuviliančiu vienodumu ir abejingumu visiškai nepaliečia klausytojo širdies“. *Praxis* dalį tęsiančių meno doktoranto Lino Balandžio ir Danutės Kalavinskaitės straipsnyje „Choras katalikų liturgijoje šiandien: Lietuvos chorvedžių ir dvasininkų požiūriai“ tiriama, kaip choro padėtį ir paskirtį atnaujintoje katalikų liturgijoje traktuoja Lietuvos katalikų bažnyčiose tarnaujantys dvasininkai ir bažnytinių chorų vadovai. Straipsnio išvadoje tyrėjai konstatuoja tarp dvasininkų ir choro vadovų esančią įtampą, kurią, jų nuomone, lemia ir skirtingos veiklos sferos bei kompetencija, ir nelygiavertė padėtis. Dvasininkams ir chorvedžiams siūloma dažniau ir glaudžiau bendrauti, nes tai, anot Balandžio ir Kalavinskaitės, padėtų dvasininkams geriau suvokti muzikos galią ir grožį, o choro vadovams ir giedotojams – Bažnyčios apeigų prasmę. Tiriamąją *Ars et praxis* dalį pabaigia Lauros Dubosaitės ir Giedrės Gabnytės straipsnis „Pedagoginės praktikos Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje realijos ir tobulinimo galimybės“. Remiantis studentų interviu rezultatais, straipsnyje atskleidžiama, kaip studentai vertina pedagoginės praktikos užsiėmimų naudą, ką norėtų tobulinti, keisti organizuojant ir įgyvendinant praktiką, o remiantis praktikos vadovų interviu rezultatais – išryškinamos stipriosios ir silpnosios pedagoginės praktikos pusės, paliečiant praktikos organizavimo, dalyko turinio, ugdymo proceso dalyvių sąveikos, studentų profesinių perspektyvų ir kt. aspektus.

Žurnalo dalyje *Šaltiniai* skelbiamas muzikologės Vytautės Markeliūnienės straipsnis „1956 m. spalio 6-oji: Antano Kučingio neatliktas „Faustas“. Parašė, kontekstai ir atodangos“. Straipsnio objektas – 1956 m. spalio 6 d. Vilniuje neįvykęs Charles’io Gounod „Fausto“ vaidinimas, kuriame Mefistofelio vaidmenį turėjo atlikti tais pačiais 1956-aisiais liepos 6 d. po 10 metų tremties iš Sibiro grįžęs dainininkas bosas Antanas Kučingis (1899–1983). Pasak Markeliūnienės, šis neįvykęs spektaklis įsirėžė į Lietuvos muzikinės kultūros atmintį, tapo savaip lemingas muzikologės Onos Narbutienės (1930–2007) gyvenime. Straipsnyje pristatomi publikuoti ir dar nepublikuoti šaltiniai: Jono Nabažo 1956-ųjų dienoraščiai, iššifruoti tekstai iš asmeninio archyvo, iš Edmundo Gedgaudo gautas 1956 m. spalio 7 d. anonimo rašytas „laiškas mamuliukui“.

Žurnalo *Prieduose* skelbiamoje 2017 metų *Kronikoje* apžvelgiami LMTA leidiniai, šios institucijos organizuotos konferencijos, apgintų disertacijų ir meno doktorantūros projektų, magistro ir bakalauro darbų sąrašai, apdovanojimai, taip pat pateikiama informacija apie *Ars et praxis* penktojo tomo straipsnių autorius ir *Atmena autoriams*.

Redakcinė kolegija